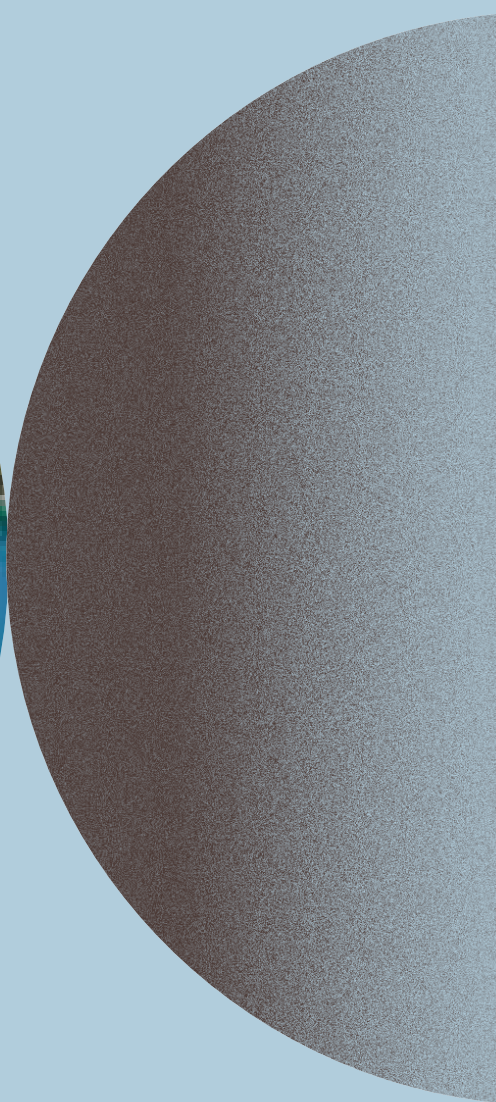

RAPPORT
NR 3 | 2026

De rika måste betala

Bengt Rolfer

Det här är den fjärde rapporten i en serie om klimaträttvisa.

ISBN: 978-91-89117-98-3

©Tankesmedjan Tiden 2026

Författare: Bengt Rolfers

Foto: Istockphoto

Layout: Johan Resele

Innehållsförteckning

Inledning	5
”Skapa en bättre värld för alla”	6
Skriande orättvisa även i Sverige	10
Globala solidaritetsavgifter kan bana väg för klimatsatsningar	14

Inledning

Att jorden befinner sig i en allvarlig klimatkris är uppenbart för de flesta. Men det är bara ett litet fåtal av jordens befolkning som har orsakat den här krisen. Många rapporter visar att det är de allra rikaste som orsakar utsläppen. Det är också de som har den kapacitet som krävs för att komma till rätta med problemen. Men de tycks inte göra det frivilligt. Därför har bland annat rättviseorganisationen Oxfam lagt fram flera förslag som ska tvinga de rika att betala för de föroreningar de orsakat.

Samtidigt påpekar Oxfam att den allra största andelen av jordens befolkning står för en bråkdel av de globala utsläppen. Och medan de rikaste fortsätter att smutsa ner mer och mer så minskar klimatavtrycket bland dem som har det sämst ställt. För Oxfams del är ekvationen därför dubbel: Det gäller att tvinga de rikaste att betala för vad de ställt till med och samtidigt få dem att finansiera en utveckling för fem miljarder människor i det globala syd utan att använda fossila källor. Det handlar både om att rädda planeten och att minska ojämlikheten.

Ett annat relativt nystartat initiativ heter Global Solidarity Levies Task Force. Denna ”aktionsgrupp för globala solidaritetsavgifter” bildades för ett par år sedan och har varit aktiv på de senaste klimatmötena COP29 i Baku och COP30 i Bélem. Gruppen har tagit fram förslag på globala klimat- eller solidaritetsavgifter riktade mot förorenande sektorer som flyg, sjöfart och fossilindustrin. Initiativet stöds av ett flertal länder, främst utvecklingsländer som Barbados och Kenya, men även Spanien, Frankrike och Danmark har anslutit sig, dock inte Sverige.

”Skapa en bättre värld för alla”

Klimatkrisen handlar inte bara om miljön, utan också väldigt mycket om ojämlikhet och orättvisor.

Det menar den globala sociala rättviseorganisationen Oxfam som länge har kampanjat för att de som orsakat klimatkrisen också måste betala för att lösa den. En välkänd kampanjslogan är ”make rich polluters pay”.

– Under senare år har klimatrörelsen gjort ett jättejobb för att lyfta fram klimatkrisen. Det vi tillför är att arbeta med jämlikhetsvinkeln. Och varför det? Jo, för att alla inte är lika ansvariga för klimatkrisen. Därför måste vi göra klart för allmänheten vem det är som bär ansvaret. Också när det gäller lösningar måste vi peka ut de ansvariga – och det är alltså de rikaste människorna och länderna, säger Nafkote Dabi, som är chef för Oxfams globala klimatarbete.

Vi träffas på ett café i Friends House i Londonstadsdelen Euston några veckor före klimatmötet COP30 i Bélem och tioårsdagen av Parisavtalets undertecknande i december 2015. På Oxfam International pågår då finputsningen av en ny rapport om ”klimatplundring”. Den är en uppdatering av organisationens redan välkända budskap och slår fast att en person från den rikaste tusendelen av världens befolkning på en enda dag producerar mer koldioxidutsläpp än vad en person från den fattigaste halvan av befolkningen producerar på ett helt år.

Nafkote Dabi suckar och konstaterar att utvecklingen går åt fel håll. De rikas utsläpp har fortsatt att öka kraftigt, medan de fattigastes faktiskt har minskat. Hon tar ett exempel från Etiopien som hon själv kommer ifrån. Där är utsläppen per person 0,7–0,8 ton koldioxid per år och person i genomsnitt, medan den rikaste procenten släpper ut 76 ton – alltså hundra gånger så mycket.

– Det visar nivån av fattigdom, säger hon. Och det gäller enbart konsumtionsutsläpp. Väger man även in investeringar så blir skillnaden enormt mycket större.

Det är mot bakgrund av denna verklighet som Oxfam driver klimatjämlighet som en huvudfråga. Men att slå fast vilka som släpper ut mest är en sak, en annan sak är vilka som påverkas mest av utsläppen. Även där är orättvisan skriande.

- Vi måste verkligen berätta om detta. De som drabbas är de som redan är fattigast och som har fått det ännu värre. Och det är inte några få människor vi talar om, det är över fem miljarder människor, säger Nafkote Dabi.

En ytterligare punkt gäller vem som har kapaciteten att komma till rätta med klimatkrisen. Även här går svaret åt samma håll. Det är de som ansvarar för utsläppen som också har kapacitet att ta itu med dem.

- Och om de inte gör det kommer hela den återstående koldioxidbudgeten att brännas av på några få år av de rika.

Enligt Nafkote Dabi har många länder med utbredd fattigdom presenterat ambitiösa mål i sina nationella handlingsplaner (Nationally Determined Contributions, NDC) till COP-mötet. Hon tar Etiopien som exempel igen.

- Det handlar om att säkerställa ren energiproduktion. Det finns redan mycket förnybart i Etiopien, men flertalet invånare har inte tillgång till det. Regeringen vill lösa detta, men det kostar mycket pengar och var ska de få de pengarna ifrån, frågar hon sig.

Och svaret är förstås - just det - att de rika länderna (som ju orsakat krisen) måste bidra med finansieringen.

Samtidigt vill hon inte måla bilden helt i svart:

- I stället för att säga att allt är kört vill vi berätta att vi ser en verklig möjlighet att skapa en bättre värld för alla. Det är där vår förra rapport om en planet för de övriga 99 procenten kommer in. Så hur kan vi då skapa den världen?

Det första, påpekar hon, är att beskatta de rikaste. Det skulle både hjälpa till att minska utsläppen och skapa resurser till klimatåtgärder.

- Men glöm inte att fem miljarder människor samtidigt måste lyftas ur fattigdom. Det kräver utveckling och det kommer sannolikt att orsaka nya utsläpp.

Oxfam har anslutit sig till Världsbankens definition av vad som är en grundläggande levnadsstandard, nämligen 25 US dollar per dag och person. Det finns organisationer som anser att detta är alldeles för lågt, men även 5 dollar innebär för många människor jättemycket mer pengar.

Är det ett dilemma för er, denna motsättning mellan målen att få ner utsläppen och att öka levnadsstandarden för de fattigaste?

Nafkote Dabi svarar att det beror på hur man gör och att det gäller att hitta rätt balans.

- Om vi verkligen ser till att utveckla mer förnybar energi i globala syd så behöver vi inte som ni i nord utvecklas "the polluting way". Men visst kommer även införandet av förnybart och annan infrastruktur att ha ett pris för planeten, det går inte att undvika. Samtidigt kan vi inte döma resten av världen till fattigdom för att vi är rädda för dessa utsläpp. Vad vi måste göra är att minska utsläppen för de rika och säkerställa så mycket finansiering som möjligt för att utveckla den fattiga delen av världen på ett renare sätt.

Så för att sammanfatta: för att nå målet en planet för de 99 procenten krävs följande:

- En radikalt ökad jämlikhet.
- Snabb och rättvis omställning bort från fossila bränslen
- Ett nytt syfte för en ny era (A new purpose for a new age).

Vad betyder då det sistnämnda?

- Beskattning av de rika och rättvis omställning kommer inte att räcka. Vi behöver ett nytt ekonomiskt system. Även när vi talar om grön kolonialism eller grön kapitalism så är det samma gamla system, bara att det kallas för något annat. Att bara skifta fossila system till gränslös konsumtion av andra varor som etiketteras gröna eller rena kommer att leda till mer miljöförstöring och fortsatt hot mot planeten. Det talas mycket om elbilar, men inte lika mycket om hur de produceras och var batterierna kommer från. Det handlar bara om en ny form av förstörelse.

- Vad vi vill ha är ett nytt syfte för en ny tid och det börjar med hur vi mäter utveckling, fortsätter Nafkote Dabi. Vi kan inte ha kvar ett BNP-mått som bara handlar om att producera och konsumera. Vi behöver även väga in faktorer som hälsa, utbildning och andra saker som är nödvändiga för att ha ett bra samhälle. Vi ska givetvis också väga in hur naturresurserna påverkas så att vi håller oss inom de planetära gränserna.

Men hur ska det gå till? Många varnar för att det vi normalt betraktat som tillväxt skulle vändas i sin motsats - alltså degrowth eller "nerväxt". Oxfam har ingen uttrycklig åsikt där, men Nafkote Dabi personligen tycker att nerväxt vore ganska bra inom vissa sektorer, till exempel mode.

- Ja, när det gäller fast fashion och andra sektorer som inte är nödvändiga ser vi gärna nerväxt. Vi stödjer exempelvis förslag om att förbjuda annonsering där och välkomnar en diskussion om att definiera fler sektorer som inte är nödvändiga, säger hon.

Och just när jag sitter och skriver detta en januari dag 2026 dyker en nyhet upp i Dagens ETC om att Amsterdam som första huvudstad i världen har förbjudit reklam för kött, flyg och fossila bränslen. Beslutet togs efter att en nederländsk domstol slagit fast att kommuner får förbjuda reklam för produkter som är skadliga för hälsan och klimatet. Av artikeln framgår också att flera städer i världen har beslutat om olika varianter på förbud mot fossila bränslen och att även Stockholms kommun inför reklamförbud för bilsbilar och flygresor på stadens reklamplatser från och med i sommar.

Så olika former av reklamförbud verkar sprida sig – även om vi ännu inte sett just modereklam förbjudas. Vem blir först med det?

Bryt den onda cirkeln

I sin senaste rapport "Climate Plunder: How a powerful few are locking the world into disaster", riktar Oxfam International bland annat följande krav på regeringarna:

- **Skär ner på de superrikas utsläpp.**
Höj skatterna för de mest förmögna med permanenta och progressiva inkomst- och förmögenhetsskatter. Inför permanenta skatter på storföretagens övervinster. Beskatta eller förbjud extrema lyxprodukter med höga utsläpp som privatflyg och lyxyachter.
- **Bromsa de superrikas ekonomiska och politiska inflytande.**
Begränsa eller bannlys donationer och lobbying från fossilföretagen och förbjud deras medverkan i klimatförhandlingar.
Begränsa rika utsläppares kontroll över media och inför strikt reglering av "green-washing-annonsering".
- **Investera i folklig demokratisk styrning.**
Ge civilsamhället plats i klimatplanering och beslutsprocesser.
- **Antag en rättvis fördelningsprincip för den resterande klimatbudgeten.**
Bestäm att denna budget ska gå till att minska fattigdomen, ojämlikheten och klimatkrisen. Säkerställ att rika länder levererar ambitiös klimatfinansiering och teknologi som utjämnar spelplanen.
- **Bygg ett ekonomiskt system som sätter planeten i första rummet.**
Sätt ambitiösa mål för att minska gapet mellan de rikaste och resten av världen. Upprätta balans i globala institutioner som IMF och WTO för att ge länder i globala syd den autonomi de behöver.

Skriande orättvisa även i Sverige

Personer som tillhör den rikaste promillen av alla svenskar släpper ut 198 ton koldioxid per person och år. Men de som tillhör den fattigaste halvan av befolkningen släpper bara ut 4,4 ton per person och år. Det visar att det råder en skriande klimatorättvisa även i Sverige.

- De rikaste utsläpparna måste betala, eftersom det är de som orsakar det mesta av i utsläppen. Vi föreslår en förmögenhetsskatt. Det skulle ge mycket pengar till klimatsatsningar, säger Hanna Nelson, policychef på Oxfam Sverige när vi ses vid Medborgarplatsen i Stockholm en vinterdag.

Siffrorna är hämtade ur en rapport från Oxfam Sverige med data från Stockholm Environment Institute. Den visar också att mellan 1990 och 2022 minskade utsläppen för 99 procent av svenskarna. Endast bland den allra rikaste procenten ökade utsläppen.

- Om man lyssnar på politikerna i dag låter det som att alla behöver skärpa sig, men faktum är att många redan har gjort mycket. Det är viktigt att påpeka det för att hålla moralen uppe. Då blir det också orättvist om vissa kan släppa ut så mycket som 198 ton koldioxid per år, säger Hanna Nelson.

Siffran 198 ton gäller alltså den allra rikaste promillen av befolkningen - att jämföra med 4,4 ton för den halva som har lägst inkomst. Medelvärdet för hela befolkningen ligger på ungefär 8 ton.

- Ofta utgår man från medelvärdet, men det är ju taskigt mot dem som släpper ut minst. De gör ju mycket rätt, medan de som släpper ut mest slipper undan. När man använder medelvärden så döljs ojämlikheterna och då blir också politiken blind för detta, säger Hanna Nelson.

Ett illustrativt exempel på detta gäller flyget. Trots att flyget orsakar stora utsläpp och att det är de rika som flyger mest förs ingen politik för att begränsa flygandet, snarare tvärtom faktiskt. Flygskatten har tagits bort. Dessutom är det skattebetalarna som får betala för att hålla i gång Bromma flygplats som till 90 procent används av privatflyg. Samtidigt

diskuteras utsläppen från biltrafiken desto flitigare, vilket i och för sig också är viktigt.

Ett annat exempel är elstödet. Är det verkligen rimligt att ge elstöd till alla eller ska kanske de som har två stora fastigheter bli utan för att deras utsläpp är så höga, frågar hon sig. ”Det är så man behöver tänka”.

I dessa exempel återfinns också ett viktigt skäl till varför Oxfam som en global organisation för social rättvisa engagerar sig även i klimatfrågan.

- Tidigare talade man mycket om de rika ländernas klimatpåverkan, men de rika individerna fick passera – trots att de har enorma utsläpp och en enorm makt. Vi lever i en värld där den rikaste promillen av befolkningen i vissa fall har större inflytande och högre utsläpp än hela länder. Det var därför vi började ta fram data om detta. Det här behövde världen få veta och det var ingen annan organisation som tog tag i den vinkeln, förklarar Oxfam Sveriges policychef.

För att ändra på detta har Oxfam presenterat en lista med 17 förslag (se faktaruta), varav det kanske kraftfullaste är förmögenhetsskatten för mångmiljonärer och miljardärer. Förslaget innebär skattesatser på 2 procent för nettoförmögenheter över 50 miljoner kronor, 3 procent över 500 miljoner kronor och 5 procent över 10 miljarder kronor. Det skulle generera cirka 158 miljarder kronor varje år.

- Vi utgår från principen att de rika utsläpparna ska betala utifrån det ansvar och den skuld de bär för krisen och deras kapacitet att betala. Det huvudsakliga verktyg som staten har är skatten. Det är också en viktig politisk signal att sända till resten av befolkningen som upprörs av orättvisan, säger Hanna Nelson.

Vad ska man då göra för dessa 158 miljarder?

- Det finns enorma behov – det kan vara allt från energieffektivisering och mer lokaltrafik till att leverera klimatbistånd på den nivå man har utlovat. De rikas utsläpp kommer att minska något om de får mindre pengar att röra sig med, men den stora effekten är att det ger mycket pengar till klimatomställningen.

När jag ber henne att ytterligare konkretisera vilka klimatåtgärder Oxfam vill se svarar hon att det ska utformas tillsammans med andra aktörer. Fler måste kliva fram, inte minst politikerna själva. Oxfam visar hur man får fram pengarna. Sedan är det ju inte bara klimatet utan även välfärden som skriker efter mer pengar.

- Vi lever trots allt i en demokrati, då tycker jag att de folkvalda som har fått uppdrag att bygga Sverige starkt ska ta det ansvaret, säger hon.

Ett annat område i Oxfams förslagslåda gäller att begränsa lyxkonsumtion, till exempel att förbjuda privatflyg och lyxjakter.

- Det här är något man skulle kunna göra snabbt. Vi har en brinnande klimatkris och då är det absurt att man ska kunna fortsätta åka omkring i privatjet och lyxjakter.

Ytterligare ett område gäller begränsning av de rikas inflytande över politiken. Enligt Oxfam utformas mycket av politiken utifrån de förmögens agendor. De rikas påverkan på politikerna måste synliggöras.

- Vi vet att 70 procent av svenskarna vill se en ambitiös klimatpolitik. Samtidigt ökar utsläppen. Är det då folkets vilja som styr eller vem är det som styr? Vi tror att det behövs åtgärder som förmögenhetsregister, lobbyregister och förbud för fossilbolag att finansiera politiska partier för att få insyn och komma åt varför klimatpolitiken styrs åt fel håll, säger Hanna Nelson.

På sistone har det faktiskt börjat uppstå en rörelse även bland miljardärerna själva för att minska de skriande orättvisorna. Ett uppmärksammat exempel är organisationen Patriotic Millionaires som i en undersökning kommit fram till att 77 procent av de tillfrågade dollarmiljonärerna anser att extremt rika personer köper sig politiskt inflytande och att många använder sina pengar till att påverka valresultat. 62 procent ser extrem rikedom som ett hot mot demokratin och 65 procent stödjer högre skatt för de ultrarika. Sex av tio anser att extrem rikedom förhindrar vanliga människors möjligheter att leva ett anständigt liv och skadar den sociala tilliten.

I ett öppet brev till ledarna på Världsekonomiskt Forum i Davos i januari i år krävde nästan 400 dollarmiljonärer och miljardärer ökad beskattning av ultrarika personer som de själva.

Även den svenske miljardären Robert Weil anslöt sig till denna linje i en DN-artikel nyligen. Han skrev: "Vi behöver skattesystem, baserade på globala överenskommelser, där bolagsvinster och kapitalvinster beskattas på helt andra nivåer än dagens. I likhet med problemet med global uppvärmning är lösningen komplex och ställer enorma krav på samordning. Utmaningarna blir större för varje år och resultatet av att inte agera är en katastrof."

- Ja, det har börjat röra på sig, konstaterar Hanna Nelson. Främst är det miljardärer i USA och Storbritannien som nu träder fram, men i Sverige är det alldeles för få.

Minska ojämlikheten och låt rika förorenare betala. 17 förslag till regeringen från Oxfam Sverige:

- Inför förmögenhetsskatt (se ovan)
- Stöd en internationell förorenarskatt på fossila företag
- Inför progressiv flygskatt
- Inför förbud eller hög beskattning på lyxkonsumtion
- Inför arvsskatt på stora förmögenheter
- Lev upp till tidigare utlovad klimatfinansiering till låg- och medelinkomstländer
- Sluta köpa utsläppsminskningar i andra länder
- Återinför ett förmögenhetsregister
- Öka transparensen för lobbying och finansiering av politiska partier
- Begränsa fossilindustrins inflytande, till exempel förbjud fossilföretags donationer till partier och medverkan i internationella klimatförhandlingar
- Begränsa ”greenwashing” och klimatdesinformation
- Inför regleringar av finanssektorn, till exempel förbud för banker att investera i fossilbränsleföretag som inte lever upp till Parisavtalet
- Stärk och skydda civilsamhällets röst
- Ge civilsamhället plats i klimatplanering på alla nivåer
- Fasa ut målet om BNP-tillväxt och anta nya mått för framsteg med fokus på jämlikhet, välbefinnande och planetens hälsa
- Främja tillräcklighet och reducera onödig och skadlig konsumtion, till exempel genom reklamförbud på vissa varor och tjänster
- Premiera hållbara alternativ.

Globala solidaritetsavgifter kan bana väg för klimatsatsningar

Branscher som släpper ut mycket koldioxid ska betala avgifter som kan användas för klimatåtgärder och utvecklingsinsatser som gör jorden mer hållbar. Det kallas för globala solidaritetsavgifter och är en idé som får allt större uppslutning. Klimatmötet COP30 i Belém i december 2025 innebar något av ett genombrott.

- Vi fick ett ganska positivt genomslag för vilken roll solidaritetsavgifter kan spela. Det finns en växande insikt om att en verklig förändring är inom räckhåll, säger Friederike Röder, sekretariatschef på den relativt nystartade organisationen Global Solidarity Levies Task Force (GSLTF).

Denna aktionsgrupp för globala solidaritetsavgifter har funnits i drygt tre år. Den startades på initiativ av regeringarna i Frankrike, Barbados och Kenya med det tydliga syftet att skapa finansiering för ambitiösa klimatåtgärder och utveckling genom att låta rika utsläppare betala. En av initiativtagarna var den franska diplomaten Laurence Tubiana som också var en av arkitekterna bakom Parisavtalet 2015 och som nu sitter i ledningen för GSLTF.

Regeringar i ett 20-tal länder har i dag anslutit sig till gruppen. Medlemskapet är informellt och innebär inga konkreta åtaganden – annat än att man förutsätts stödja själva grundidén. Samtidigt är syftet att samla tillräckligt många länder i olika ”koalitioner av villiga” till mer konkreta åtaganden. Den första koalitionen i sitt slag såg dagens ljus i somras. Den riktar sig mot flygbranschen och kallas Premium Flyers Coalition. De länder som ingår åtar sig att införa solidaritetsavgifter på biljetter i första klass och businessklass och på privatjet.

Laurence Tubiana beskrev detta som en milstolpe på vägen mot framtidens finansiering av klimatåtgärder och utvecklingsinsatser. ”Många är pessi-

mistiska och säger att vi inte kan göra något. Det här är beviset på att vi kan göra framsteg”, kommenterade hon.

Hittills har nio länder anslutit sig koalitionen. Förutom stora länder som Frankrike, Kenya och Spanien är det främst små sårbara önationer och några mindre afrikanska utvecklingsländer. Men fler är på gång. Enligt Friederike Röder väckte initiativet stort intresse på COP30, bland annat från Brasilien och Nigeria.

- Flyget är den sektor där vi har kommit längst. Insatserna är tydligt riktade mot ”premium flyers” för det är de som smutsar ner mest. Det är också ekonomiskt rättvist att göra så. Det handlar inte om att straffa rika människor som ändå inte bryr sig om ifall det kostar lite mer, utan om att kunna påverka. Men tanken är inte att stanna där. Nu har vi presenterat det här konceptet och därmed banat väg för koalitioner av villiga när det gäller andra branscher, säger hon.

Tilläggsas kan att många andra länder redan infört olika former av flygskatt utan att ha anslutit sig till Premium Flyers Coalition. Ett land som är med i GSLTF men som inte ännu inte ingår i flygkoalitionen är Danmark.

- Jag vet inte riktigt varför de inte har gått med. Danmark har länge varit med i vår arbetsgrupp som en aktiv medlem. Speciellt skatteministeriet har varit hjälpsamt och bidragit genom att dela med sig av sitt eget system. Sverige? Jag är osäker på om vi har haft någon kontakt där, säger Friederike Röder.

Några andra sektorer som är föremål för GSLTF:s intresse är fossila bränslen, sjöfarten, plastindustrin, beskattning av ultrarika och finansiella transaktioner.

- När det gäller fossila bränslen har vi studerat olika lösningar, men eftersom vi inte har med de ledande producentländerna runt bordet är det svårt att komma vidare. Det ideala vore att ta ut en avgift utan att konsumenterna bestraffas. Det är också en viktig utgångspunkt för oss. På COP30 fanns förslag om en färdväg bort från fossila bränslen, men den antogs inte. Men diskussionen kommer att fortsätta i år. Det vi vill är få till en prissättning för fossil produktion, men att man samtidigt uppmuntrar förnybart och elektrifiering genom att minska skatterna på de energislagen. Vi hoppas verkligen att vi ska få med oss en ny koalition av villiga på det området, säger Friederike Röder.

När det gäller plasten så konstaterar hon att man med intresse följer de FN-förhandlingar om ett globalt avtal om plastföreningar som pågår. Samma sak med sjöfarten. Där har den internationella sjöfartsorganisationen IMO lagt fram ett förslag om nettonollutsläpp – ett slags sjöfartens Parisavtal. Det röstades dock ner på IMO-kongressen i höstas efter motstånd från främst USA och andra oljeproducerande länder.

Det område där GSLTF:s sekretariatschef ser som mest intressant för närvarande är finansiella transaktioner, åtminstone när det gäller att ordna finansiering.

– Ett par av våra mest aktiva medlemsländer – Frankrike och Spanien – har infört skatter på finansiella transaktioner. Det förs även en diskussion på EU-nivå om detta. Vi har det på vår radar och inväntar att någon tar ett politiskt ledarskap kring frågan, säger hon.

Det gäller även för den närliggande frågan om handel med kryptovalutor. Sammantaget finns det en enorm outnyttjad potential.

– Det är viktigt för oss att visa att det finns många olika sätt att införa solidaritetsavgifter i globaliserade sektorer och att alla är vettiga av olika skäl. Det finns lågt beskattade sektorer där man utan att förstöra ekonomin kan införa små avgifter som skulle mobilisera massor med pengar som verkligen behövs. Ofta är det inte tekniska lösningar som hindrar, utan politiskt motstånd. Vad vi uppnådde på COP30 var att visa upp viktiga källor till förmånlig finansiering. Nu måste vi gå vidare. Det här är ingenting som ska hända någon gång i framtiden, det kan faktiskt hända precis nu – även om inte stora ekonomier som USA är med, säger Friederike Röder.

Aktionsgruppen för globala solidaritetsavgifter är som nämnts en relativt nystartad och frivillig organisation för regeringar runt om i världen att ansluta sig till. Hur angelägen uppgift denna organisation än tagit sig an reses en del frågor – som vem som ska bestämma och hur åtgärderna ska införas och övervakas. Och inte minst hur de insamlade pengarna ska användas. Friederike Röder svarar:

– Besluten fattas av de regeringar som ingår i koalitionen av villiga och implementeras på nationell nivå. Vi har inte tänkt oss en kontrollmyndighet, utan att ett slags lägesrapport tas fram varje år för att se vilka som verkligen ändrat sin skattelagstiftning och hur mycket pengar de har fått in. De insamlade pengarna ska spenderas inom landet på klimatåtgärder och resiliens. Hur man gör det är upp till var och en, men det är viktigt att de rapporterar tillbaka så att andra kan dra lärdom.

Ett land som Marshallöarna, exemplifierar hon, investerar sannolikt pengarna helt på hemmaplan, medan ett land som Frankrike kan välja att spendera en del av återbäringen på inhemska åtgärder och att låta en del utgöra stöd till andra länder.

- En annan idé är att pengarna som samlats in inom koalitionen stannar där och distribueras enbart till de länder som har infört flygskatter. Då får man ytterligare en finansiell drivkraft att göra det.

GSLTF:s sekretariat är inhyst hos klimatstiftelsen European Climate Foundations kontor i Paris. Det är en filantropisk organisation som samlar mer än 700 partnerorganisationer runt om i Europa och som leds av - **Laurence Tubiana**. Och där Friederike Röder även tjänstgör som internationell finansdirektör. "Jag har två hattar", som hon säger.

Vårt videosamtal lider mot sitt slut och jag ber henne summera vad aktionsgruppen har uppnått hittills:

- Det första är att ha ökat kunskapen om solidaritetsavgifter. Vi har visat på olika modeller och hur mycket de kan inbringa och helt enkelt bevisat att de är tekniskt möjliga. Det andra är vi har förflyttat oss från något som var "crazy ideas from crazy people" (skratt) till något som verkligen blivit en del av den internationella debatten. Vi har skapat en stigande känsla av "yes, we can", men pengarna kommer inte att ramla ner från skyn utan måste tas från någonstans och här gäller polluters-must-pay-principen. En tredje framgång är att vi har fått till premium flyers-koalitionen som är den första i sitt slag.

Tankesmedjan Tiden vill
stimulera progressiv debatt kring de
avgörande utmaningar som samhället står inför:
klimatomställning, trygghet i förändring och
minskad jämlikhet.

Tankesmedjan Tiden vill visa att det är möjligt att driva
progressiv politik i en tid som är både globaliserad och lokal.
Vi vill visa att en sådan politik varken behöver vara dogmatisk,
låst vid sin historia eller ett resultat av kortsiktiga
kampanjstrategier och triangulering.

Vi deltar i den politiska debatten,
analyserar samhällsproblem, tar fram rapporter
med reformförslag och ordnar seminarier.

Tankesmedjan Tiden ger även ut
den socialdemokratiska
idétidskriften Tiden.